

⁷⁶ Tengerjárók 1961. 105. Miután egyébként megkapta az ígért élelmiszereket valóban békén hagyta a várost, sőt ajándékokkal is ellátta a város polgármesterét és kormányzóját. Tengerjárók 1961. 105.

⁷⁷ Tengerjárók 1961. 154.

⁷⁸ A Nassaui flottát nem sokkal korábban osztották fel Batáviában, így tulajdonképpen már nem volt tengernagyi minőségében ekkor. Tengerjárók 1961. 155.

P A R T H I S C U M

CSÓTI SÁNDOR

A kalocsai szőlőkbeli templom és plébánia története (II. rész)

III/2.3. A hitoktatás megszervezése

Szőlőhegy „élete”, beépítése a 20. század első éveiben kezdődött el, amikor a város által fenntartott és termesztett szőlőt a filoxéra kipusztította. A terület magassága („hegy”) az építkezések során fokozatosan csökkent, mivel az építési alapanyagként szolgáló agyagot elhordták. Az első házak a századfordulón (XX. század) épültek a Kökény utcában, majd folytatódott a Szőlő-köze utcáig. A Tulipán utcai házakat Modor Kálmán kereskedő, cementáru gyáros építtette.¹

1913. augusztus folyamán Modor Kálmán 300 négyszögöles telket adott a városnak a Szőlőhegyen elemi iskolaépület céljára. 1913. szeptember 12-én a képviselő-testület által a szőlőhegyi elemi iskolára kiírt építési pályázatot Greif Lajos kalocsai kőműves mester nyerte meg 43.000 koronás ajánlatával.² Az iskola épülete szecessziós tégladiszes épület, amely Petrovác Gyula budapesti építésmérnök tervei alapján közvetlenül az I. világháború előtt 1914-ben.³ Az első világháború alatt katonai kórházként szolgált. Az első tanítási év 1919-ben kezdődött el, első tanító pedig Faludy Ferenc menekült, nagycsaládos tanító volt, aki a kántori teendőket is ellátta.

A lelkipásztori munkát hosszú éveken keresztül a jezsuiták látták el. (Az oltárt az

iskolában minden vasárnap külön állították fel.) 1938-tól a lelkészség első hivatalos hitoktatója Czár Menyhért lett, aki a szőlőhegyi és a negyveni iskolában is oktatott a lelkipásztori teendők mellett. 1946-ban önálló hitoktatói kinevezést kapott.⁴

1946-ban Grósz József érsek 3095/46. isk. számú rendelkezésével felállította a kalocsai-szőlőhegyi, a rokkanttelepi római katolikus általános iskolai körzetet.⁵ A szőlőhegyi körzethez tartozott a szőlőhegyi, a rokkanttelepi és a negyveni iskola. A körzet – mint csonka általános iskola – jogilag az eperföldi, illetve a belvárosi körzethez tartozott. 1946. augusztus 16-án az Érseki Hatóság az új körzet igazgatójává özvegy Lórencz Györgyné rk. népiskolai tanítónőt nevezte ki.

1948. június 16-án elfogadott 1948:XXXIII. tc. értelmében a szőlőhegyi iskolát is államosították. 1948-ig a hittanórák a rendes (délelőtti) tanítási idő alatt folytak. Az első szentáldozási és bérmlási előkészítések a templomban vagy a kápolnában történtek meg a plébános (esetleg lelkész) szabad elhatározásának megfelelően. 1949-től azonban a hittanórákat már csak tanítás után (délután), később már a tanítás megkezdése előtt is meg „lehetett” tartani, de kizárólag az iskola épületében. Az oktatásra fordítható időt, az óraszámot pedig kettőben határozták meg. A

templomi hitoktatás keretében folytatott első szentáldozási és bérmlási felkészítést csak az iskolai hittanórák keretében végezhették.

Az 1948/49-es tanévre a szőlőhegyi iskolában összesen 100 tanulót írtak hittanoktatásra. A hitoktatás négy osztályban (I., II., III-IV. osztályban összevont) folyt heti két alkalommal (kedden és pénteken) 2-2 órában zajlott. Elsőáldozásra és bérmlásra felkészítés külön órákon az iskolában valósították meg.⁶ A kedvezőtlen körülmények hatására 1949-ben beszüntette működését a Szívárdia. Azi Elnöki Tanács 1949. szeptember 5-én váratlanul kiadta 1949. évi 5. számú törvényerejű rendeletét, mely eltörölte a kötelező, és bevezette a fakultatív hitoktatást.⁷ A rendelet értelmében az 1949/50. tanévtől kezdődően a vallásoktatás már nem volt kötelező. Azok a szülők, akik gyermekük vallásoktatását továbbra is kívánták, azoknak legkésőbb szeptember 15-ig szóban vagy írásban jelezniük kellett az iskolában. 1950. szeptember 15-én Darvas József vallás- és közoktatási miniszter rendelettel tovább szabályozta az iskolai fakultatív vallásoktatást. A hittanórát az utolsó tanítási óra után kellett megtartani. Osztályozni nem volt szabad, fegyelmi büntetést a óramulasztásért nem róhattak ki. A hitoktató az iskola életében nem vehetett részt, a hittanórán és iskolán kívül a tanulókat semmiféle foglalkozásra nem vonhatta össze.⁸ 1950. december 12-től kormányrendelet (VKM 1117-10-1/1950. sz.) írta elő, hogy a hitoktatási órákon csak a beíratott tanulók vehettek részt.⁹ 1951-től a vallás és közoktatásügyi miniszter hozzájárult a bérmlási és első szentáldozási előkészítés templomban történő végzéséhez¹⁰ (sok helyen ellentétbe ütközött). A templomi hitoktatásokat a későbbiek folyamán már a hétköznapiak délutánjain – általában két alkalommal 1-1 órában – „szigorú feltételek” mellett a városi és a megyei tanács engedélyével lehetett megvalósítani. Feltétül szabták a hitoktató előzetes bejelentő kérelmét, vala-

mint az év eleji és év végi jelentések leadását.

Az iskola államosítása után fiókiskola minősítésben az eperföldi iskola igazgatása alá került. Az 1950/51-es tanévben a Kalocsa-Szőlőhegyi Állami Általános Fiók Iskolába 98 tanulót (I. osztályba 32, II. osztályba 25 és a III-IV. osztályba 41) és a Kalocsa - Negyvenszállási Általános Népiskola 33 tanulót (I-III. osztályba összesen) írtak be a szülők hitoktatására.¹¹

A hitoktatásról szóló jelentések, hitoktatási kinevezések, engedélyek elfogadásában és kiadásában az Érseki Hatóság, a Főegyházmegyei Főtanfelügyelőség, kerületi tanfelügyelő és az iskolaszék befolyása, szerepe lecsökkent, háttérbe szorult annyira, hogy a Főtanfelügyelőség működése meg is szűnt. Az egyházi ügyek intézése az 1951-ben felállított Állami Egyházügyi Hivatal feladata lett s ezzel megszűnt a vallás- és közoktatásügyi minisztériumnak a vallásügyekkel kapcsolatos ügyköre.¹² A hitoktatonak minden év elején hitoktatási adatszolgáltatást (hitoktatásra jelentkezők száma, előrelátható hittanórák száma, órák ellátásában résztvevők száma, stb.) kellett beadni az Érseki Hatóságnak, valamint az adott tanévre/tanévhez szükséges hitoktatói megbízást – de óraadó minősítésben – is kellett kérni. A hitoktatói megbízó levelet a Kalocsai Érseki Hatóság és a Bács-Kiskun Megyei Tanács V.B. X. Oktatási Osztálya adta ki. A megbízólevelet az adott iskola igazgatójának be kellett mutatni.

Az iskolai vallásoktatás mellett a szőlőhegyi iskolakápolnában és negyvenszállási kápolnában (heti 2 alkalommal 1-1 órában délután) elsőáldozásra majd bérmlásra előkészítő templomi hitoktatás is folyt. A templomi hitoktatásra engedélyt és jelentést kellett tenni a Kalocsa Városi Tanács V.B. Oktatási Osztályának. 1956-ban a megyei iskolai hatóságok rendelkezése szerint minden általános és középfokú iskolai tanuló részesülhetett hitoktatásban, annak ellenére, ha a beíratások alkalmával a szülők erre

vonatkozó szándékukat bejelentették-e vagy sem. A tanuló óhajára lett bízva, kíván-e az adott „foglalkozáson” részt venni.¹³

1956-ban a folyamatos létszámcsökkenés miatt a 27 tanulót már csak két csoportra – I-II. osztály, és III-IV. osztály – bontva oktatták a hittant heti 2 órában Szőlőhegyen, Nagyvenszálláson pedig 11 tanulónak (I-VIII. osztály) heti 1 órában.¹⁴ Templomi hitoktatáson – elsőáldozás – részt vehettek azok is, akik iskolai hitoktatásban részesültek és azok is, akik nem jártak hittanra és a 7. életévüket betöltötték. Az 1957. évi kormányintézkedés szerint az iskolában csak azok a gyerekek részesülhettek hitoktatásban, akiket a szülei szabályszerűen beíratnak az iskolaévre: „Vallásoktatásra beíratást kell tartani minden általános iskolában és általános gimnáziumban az iskolai beíratások utáni héten. A pontos napot a sajtó, a rádió és az iskolák igazgatói közölni fogják. A tanuló vallásoktatásra csak abban az iskolában jelentkezhet, amelyben a rendes iskolai beíratást végezte. Vallásoktatásra csak azt a kiskorú gyermeket lehet beíratni, akinek a vallásoktatásban részesítését az egyik szülő, illetve gyám az iskola igazgatója vagy a beírást végző pedagógus előtt szóban, meg nem jelenés esetén írásban kívánja.”¹⁵

Ezt követően az iskolában gyakoribbak lettek az ellenőrzések. Ha az ellenőrzések során be nem íratott, be nem jelentett tanulókat találtak, akkor azokat azonnal elküldték az óráról, és a plébános a legjobb esetben figyelmeztetést, legrosszabb esetben hitoktatói engedélyének megvonását kapta. 1958-tól a második osztályosok gyermekek lehettek bérálkozók. Ettől az évtől kezdve az első osztályosok már nem kaptak előkészítést.

1965-ban az iskolai beíratások után sok szülő olyan panasszal fordult a plébános felé, hogy nyilatkozatot kellett aláírniuk, mely szerint ők nem akarják a gyermekük vallás-oktatását és kérik, hogy gyermekük nevét töröljék a hittanosok névsorából. Azokat a

szülőket érintette a kérdés, akik valamelyik iskolánál, óvodánál voltak alkalmazva, mint fűtő, takarító, stb.¹⁶

1966-tól már csak a harmadik osztályosok bérálkoztak. Ebben az évben 23 elsőáldozó és 29 bérálkozó volt.¹⁷

1967-től a templomi előkészítő oktatást már nem az iskolai kápolnában, hanem az újonnan felépített templomban tartották meg. 1969-től az elsőáldozásra és a bérálkozásra történő felkészítés idejét 2 hónapról 1 hónapra csökkentették, de az oktatás rendje és ideje megmaradt heti két órában. 1969-ben Nagyvenszálláson megszűnt az iskolai foglalkoztatás. A negyven gyermek tanulóit egy kalocsai belvárosi (eperföldi) iskolában folytatták. A szőlőhegyi iskolába 12 gyermeket íratnak vallásoktatásra két csoportba bontva.¹⁸ Templomi hitoktatásra kb. 40-60 gyermek járt, heti három alkalommal (vasárnap is), s 17 elsőáldozó és 17 bérálkozó volt.

1970-től a szőlőhegyi iskolában megszűnt a vallásoktatás. A templomi hitoktatás szerepe megnőtt. A hitoktatást heti 3 alkalommal (kedden az I-II. osztály, pénteken III-IV. osztályos tanulók részére az iskolai tanítás befejezése után és vasárnap pedig mindenki részére, hogy azoknak is legyen alkalmuk hittantanulásra, akik hétköznap napköziben vannak) három csoportba osztva valósították meg.¹⁹ Az 1970-es évek második felétől felső tagozat is nyílt a szőlőhegyi iskolában. Külön csoportokban oktatták az alsósokat, az elsőáldozókat, a negyedikeseket, a napköziseket és a felsősöket is.

1978-ban 4 csoportban valósították meg a vallásoktatást heti 2 alkalommal 1-1 óra terjedelemben: I-II. osztály szerdán és szombaton, III. osztály pénteken és szombaton, IV. osztály csütörtökön és szombaton, az V-VI.-VII-VIII. osztály szombaton délután.²⁰ 1979-ben már 6 csoporttal foglalkoznak: Alsósok: I-II. osztály (kedd és szombat), III. osztály (csütörtök és péntek), IV. osztály

(péntek és szombat).²¹ Felsősök: V. osztály, VI. osztály, VII–VIII. osztály (szombaton).

A templomi hitoktatásra külön nem kell beiratkozni, irányadó a keresztek anyakönyve lett. 1979-ben átcsatolták az 1. sz. (ma Belvárosi) Általános Iskolához. (A szőlőhegyi iskola megszűnéséig annak tagiskolájaként működött.)

1980-ban a felsősök délutáni foglalkozása kétfelé vált a bérnáló VI. osztályra és a IV.-V. osztályra.²² 1980-tól a bérnálóok a felkészítés anyagából, vizsgát tesznek. A hitoktatás 5 csoportban folyik (I-II. osztály, III. osztály elsőáldozók, IV. osztály, V. osztály és a VI. osztály – bérnálóok) heti két órában. Később (1982-től) már 4 csoport van: I-II. osztály, III. osztály, IV. osztály és a V-VI. osztály, de a IV. és a V-VI. osztálynak csak heti 1 alkalommal részesültek oktatásban.²³ Az 1980-as években már női hitoktatója is van a szőlőhegyi iskolának Mohay Erzsébet személyében. A templomi hitoktatás rendje 3 csoportban folyt (I-II. osztály, elsőáldozók, felsősök) heti 1 alkalommal.²⁴

1990-ben fordulat állt be az egyházak életében is. Ez köszönhető volt az 1990. évi VI. törvénynek, amely biztosította a lelkiismereti és vallásszabadságot, valamint az egyházak szabad létesítését, működését, jogait és fenntartásait.²⁵ A hittanórák bekerültek az órarendbe! 1992-től az új politikai rendszer támogatta az egyházat. A hitoktatók óradíját a kormány fizette. A plébános munkáját hitoktatók segítették: Dávid M. Bernadett nővér (1989–1992), Kőhegyi Tiborné (1993–1994).²⁶ 1994-ben az alsósok a szőlőhegyi iskolában, a felsősök már a belvárosi iskolában részesültek hitoktatásban. Az ifjúsági hittant nem sikerült megvalósítani. Már nem csak a fiatalok, hanem a felnőttek is részesültek oktatásban a szentségek kiszolgáltatása előtt.

A jegyesoktatás: a bevezető szentségekben részesültek legalább 5 oktatásban, a hittant nem tanulók pedig 3 hónap felkészítést kaptak. Keresztelési oktatás: minden

keresztelés előtt fél órán át tartottak a keresztszülőknek.²⁷

1998–2004. Az iskolai létszám 40 és 50 fő között mozgott. A teljes iskolai létszámból kb. 30–40 hittanos tanuló volt. A hitoktatás 4 osztályban (1–4. osztály) folyt heti 2 órában, egy hitoktató irányításával. Az évek során kiváló hitoktatók váltották egymást Finta József plébános (1998–99), Nemes Márta és Hodován Istvánné hitoktatónők személyében. 2004-ben sajnálatos tényként kellett elfogadni, a városvezetés azon döntését, amely az iskolát véglegesen bezáratta, megszüntette az alacsony tanulólétszám miatt. A szőlőbéli gyerekek azóta az Eperföldi és a Belvárosi Általános Iskolák tanulói lettek. Az ifjúsági csoport számára az összejövetelek alkalmával tartanak hitoktatást. 2005-től bérnálásra is nyújt felkészülési lehetőséget.²⁸

III/2.4. AZ EGYHÁZKÖZSÉGI KÉPVISELŐ-TESTÜLET TÖRTÉNETE ÉS MUNKÁSSÁGA 1947–2007 KÖZÖTT

III/2.4.1. A testület története

A Kalocsa-Szőlőhegyi Lelkészség 1938 óta a Szent Imre Plébániához tartozott. Önálló képviselő testülete nem volt. A képviselői a Szent Imre egyházközség képviselő-testületének voltak a tagjai. Az Érseki Hatóság 1227/41. számú rendeletével május 1-jétől kezdve lelkesi rangra emelte, s ennek következtében szükségessé vált a külön egyházközségi képviselő-testület megalakítása.

1947. július 6-án alakult meg az egyházközség Jelelő Bizottsága. Tagjai voltak Czár Menyhért lelkes, egyházközségi elnök, Pécsi Sándor kántor-tanító, jegyző, Greksa Károly kőműves, Király Márton és Korsós János munkavezető altiszt.²⁹ A Jelelő Bizottság a képviselő-testület rendes és pótaggait ajánlotta és jelölte meg.

A hivatalos lista közszemlére volt kitéve a plébániai hivatalban 1947. július 7-től július 21-ig, melyet az egyházközségi elnök előzőleg hirdetés útján közhírré tette. A hivatalos lista közszemlére való kifüggesztése alatt más listát nem ajánlottak. Így az egyházközségi elnök a hivatalos listán szereplőket egyhangúlag egyházközségi képviselő-testületi rendes, illetve póttagoknak jelentette ki (1947. július 22.). Az Érseki Hatóság 3662/1947. szám alatt a jegyzőkönyvben foglaltakat jóváhagyta.³⁰ 1947. augusztus 10-én tartott alakuló gyűlésen a képviselő-testület minden tagja letette az esküt. Az alakuló gyűlés után a tisztikar megválasztására került sor: Világi elnöknek Király Márton, jegyzőnek Pécsi Sándort, gondnoknak Tamás Jánost választották.³¹

Az egyházközségi képviselő-testület létszámát a szabályzat (13 §. 1. a. szerint) 18 főben, a pótképviselők létszámát 9 főben állapította meg.³² A gyűlések határozatképessége a kétharmados többségtől (12 fő) függött.³³ Ha a létszám nem érte el a „12 főt”, akkor új gyűlést, új időpontban kellett összehívni. 1947-től az Érseki Hatóság 3953/47. számú rendelete szerint Szőlőhegynek a Központi Egyháztanácsba 7 képviselőt (Czár Menyhért egyházi elnök, Király Márton világi elnök, Pécsi Sándor kántortanító, Greksa Károly, Korsós János, Rideg Mátyás és Zsubori Mihály) kellett delegálni.³⁴ Ettől az évtől változások, újabb tisztviselői állások vártak betöltésre. Ezek a következők voltak: egyházközségi választók névjegyzékét összeállító bizottság (Boromissza Sándor, Vén Albert, Bor János), felszólalási választmány (Király Márton, Korsós János, Greksa Károly, Romsics Károly és Zsubori Mihály), jelölő bizottság, választási küldöttség (Mezei Károly, Vida Péter), igazoló bizottság (Tamás László, Kiss István, Katus József), Esperesi A.C. (Greksa Károly), hitbuzgalmi szakosztály (Czár Menyhért egyh. elnök, Markó János, Felgyői Sándor, Kókai Istvánné), szo-

ciális szakosztály (Dusnoki László, Greksa Károly, András István, özv. Csekei Imréné), kulturális szakosztály (Pécsi Sándor, Felgyői Sándor, Baksa László, Hamvas Imréné, Kókai Mária), sajtó szakosztály (Pécsi Sándor, Felgyői Sándor, Viedner Bernát, Balaton József), szervezési szakosztály (Király Márton, Dusnoki László, Boromissza Sándor, Mezei Károlyné).³⁵ A választások eredményességét, az Érseki Hatóság mindig felülvizsgálta, s ha mindent rendben talált, már csak az érsek jóváhagyó megerősítése és a megválasztott tisztviselők elismerése volt hátra. 1948-ban megalakult az Egyházközségi Kulturális Szakosztály.³⁶

1948-tól a képviselő-testület az adó-kivetést két bizottságra bízta: 1. *kalocsai*: tagjai lettek az egyházközségi elnök, világi elnök, jegyző, gondnok és Greksa Károly; 2. *negyveni*: az egyházi elnök, Rideg Mátyást, Bor Jánost, Bagó Ignácot és Kapitány Jánost választották.³⁷ 1950-ben az Érseki Hatóság 1740/50. sz. rendelete a képviselők mandátumát meghosszabbította. A képviselő-testület részleges választásokat tartott. Póttagoknak javasolta Peák Jánost, Farkas Istvánt, Lakatos Sándort, Jagicza Józsefet, Felgyői Sándort, Pirisi Károlyt, Máté Lajost, Romsics Antalt és Markó Istvánt, póttagok pótlására pedig Bertai L. Jánost, Bolvári Istvánt, Hasszán Ferencet, Mácsai Lajost és Kovács Lászlót, jegyzőnek Dusnoki Lászlót a Központi Tanácsba Tamás János gondnokot, a Központi Tanácsba póttagoknak Vida Pétert, Tamás Lászlót és Dusnoki Lászlót választották.³⁸

1949/1950-től a képviselő-testület tisztikari választása során már a pénzeszedői tisztségre is képviselőt kellett kijelölni.³⁹

1950-től a következő tisztviselői beosztásokra szavazhattak: világi elnök, jegyző, gondnok és a pénzeszedő (számvizsgáló bizottság). A legfontosabb teendők ellátását az egyházi gondnok végezte. Fő feladata volt az egyházközségi adó leszedése. 1949-től a gondnoki és a pénzeszedői tisztség szétvált,

önálló feladatkörként működött tovább az erre a pozícióra megválasztott személlyel (képviselővel). Tamás János egyházközségi gondnokot a pénzeszedői tisztségben előbb Baksa Ferenc (1949), majd dr. Straub Sándor (1950) váltotta.⁴⁰ Későbbiekben az egyházi gondnok feladata maradt a lelkészlakás, a kápolna „állagának” ellenőrzése. Állapotváltozásukról jelentést kellett tennie a képviselő-testületnek. Az elvégzendő munkálatok esetében a mesteremberek felkeresése, árajánlatok kérése.⁴¹ Jogkörébe tartozott az egyházközség zárszámadási, költségvetési és templom pénztári jegyzőkönyvek hitelesítése is. A képviselő-testületi tagok észrevételeiket (adóemelés, javítások, stb.) a gyűlések során szóvá teheték, s megfelelő támogatottság mellett szavazásra bocsáthatták. A világi elnök mellett egyházi elnök is működött, s ezt a tisztségét a mindenkor plébános töltötte be. Fő feladatai közé tartozott a közgyűlés (rendes, rendkívüli, költségvetési és zárszámadási) összehívása, tárgyának ismertetése, póttagok, illetve póttagok rendes taggá jelölése (kinevezése), a jegyzőkönyv hitelesítése, választások elrendelése, esküitételek levezetése, javaslatok, kérelmek intézése a képviselő-testület felé. Ő adta a gyűlés tudomására az Érseki Hatóság rendeleteit, határozatait.

A jegyző feladata a gyűléseken történtek jegyzőkönyvbe foglalása volt. A jegyzőkönyv hitelesítését két az egyházi elnök által felkért képviselő végezte. A leírtakról másolatok (két példány) készültek, amelyet az Érseki Hatósághoz jóváhagyás végett fel kellett terjeszteni. A jóváhagyó záradékkal ellátott másolatok közül, az egyik példány az érseki irattárba került, a másik példányt visszaküldték a plébánia irattárába.⁴² A jegyző feladatkörébe tartozott még a számvizsgáló bizottság által készített, zárszámadást felülvizsgáló jegyzőkönyvének a felolvasása a zárszámadási gyűléseken, valamint az egyházközségi költségvetések és zárszámadások aláírása, hitelesítése.

Képviselő-testületi választásokkor a képviselő-testület megújításáról az Érseki Hatóság leiratai tájékoztatták az egyházközséget (lelkészt, plébánost). A képviselő-testület rendes, illetve póttagjainak a pótlásával az egyházközségi elnök rendelkezett, a képviselők „bejegyzésével”. A tisztkari választásokat az „újonnan” alakult vagy újjá alakított képviselő-testület végezte, de elhalálozás esetén, ismét a plébános (egyházközségi elnök) kérésére kellett a testületnek új jelöltet állítania. A jelöltek névjegyzékét az Érseki Hatósághoz fel kellett terjeszteni. Ha minden rendben találtatott, akkor a főpásztor a választások eredményét jóváhagyta és a megválasztott képviselőket a tisztségükben megerősítette. A következő gyűlések alkalmával a képviselők, tisztségviselők beiktatására került sor, az ünnepélyes eskü letételével.

A képviselő-testületi gyűlések: 1. Zárszámadási gyűlések: a zárszámadási gyűléseket mindig megelőzte az egyházközség zárszámadásainak felülvizsgálása, melyen a háromtagú számvizsgáló bizottságon kívül részt vett az egyházközségi elnök, a gondnok és a jegyző. Fő feladatuk volt a pénztárkezelés átvizsgálása. Átnézték az adóbeszedési blokkokat, az adóbeszedési naplót, a pénztári főnaplót, a bevételi és kiadási okmányokat: nyugtákat, ellennyugtákat. Ha a pénztárkezelést rendben találták, elfogadás és felmentvény megadása végett a képviselő-testületi ülés elé terjesztették. A felülvizsgálást követő egyházközségi gyűlésen (általában egy nappal később tartották) a képviselő-testület a zárszámadást letérítette.⁴³

A zárszámadási gyűlések menete: 1955-ig a számvizsgáló bizottság jelentését (jegyzőkönyvét) az elnök ismertette.⁴⁴ 1956-tól az elnök kérésére a számvizsgáló bizottság tett jelentést az előző évi egyházközségi zárszámadásokról. A beszámoló után a bizottságnak felmentvényt kellett kérni a képviselő-testülettől. A felmentvény megadása után a képviselő-testületnek egyenkénti, név szerinti szava-

zással kellett elfogadnia a zárszámadásokat. Ha a testület minden tagja elfogadta, akkor jóváhagyás végett felterjesztette az Érseki Hatósághoz.⁴⁵ 1963-tól változás történt. Az elnök ismertette az előző évi költségvetéssel összehasonlított bevételi (áthozatok, segítések, gyűjtések, stb.) és kiadási (lelkési fizetés, házfenntartás, épületek karbantartása, stb.) tételeket. A zárszámadási tételek ismeretése, majd a vele kapcsolatos észrevételek után, elnöki felkérésre a jegyzőkönyvvezető felolvasta a számvizsgáló bizottság jelentését. A számvizsgáló bizottság a pénztárkezeléssel kapcsolatos felmentvény megadását javasolta és elfogadás végett előterjesztette. A képviselő-testület az elnök előterjesztését és a számvizsgáló bizottság jelentését, ha tudomásul vette, akkor következett a névszerinti szavazás. Sikeres szavazás után a testület által megbízott elnök a számadásokat jóváhagyás céljából felterjesztette az Érseki Hatósághoz. A jegyzőkönyveket a kalocsai Főegyházmegyei Számvizsgálószerk vizsgálta felül és hagyta jóvá.⁴⁶

2. Költségvetési gyűléseken: az elnök ismertette az új évre várható bevételeket és kiadásokat. A képviselő-testületi tagok hozzászólásokkal jelezheték észrevételeiket, terveiket esetleg elképzeléseiket. A testületnek át kellett gondolnia és tárgyalnia, hogy az egyházközség bevételeit milyen módon tudnák növelni, kiadásait pedig csökkenteni, illetve a kiadásokkal járó beruházások (javítás, építés, stb). esetében van-e fedezet, annak hiányában szükséges-e kölcsönök felvétele.

A költségvetési tételek, előterjesztések letárgyalása után következett a névszerinti szavazás. Elfogadás esetében a költségvetési jegyzőkönyvet, (két példányban) jóváhagyás végett felterjesztették az Érseki Hatósághoz.⁴⁷

1964-től a képviselő-testület tisztikara három új tisztséggel bővült. A gondnok és a pénztáros az építendő ügyeinek intézése miatti elfoglaltságára hivatkozva, javaslatot

tett arra, hogy az egyházközségnek legyen külön pénztárosa és mellette két pénztári ellenőr is működjön. A javaslatot a testület egyhangúlag elfogadta és megszavazta. Az egyházközség pénztárosa Péteri József, ellenőrök pedig Pirisi Károly és Markó János lettek.⁴⁸ 1979-től özvegy Romsics Antalné és özv. Vida Pálné személyében már öt női tagja is volt a testületnek.⁴⁹ Az Érseki Hatóság 577/1985. számú rendeletével új Egyházközségi Szabályzat lépett életbe. Ennek értelmében minden egyházközségi képviselő-testületet 1986. január 1-jével újjá kellett szervezni. Az új szabályzat két lényeges pontját emelem ki: az egyik a képviselők korhatárát 75 évben állapította meg. 75 év felett már tiszteletbeli tagnak számított. A másik pont értelmében a megbízatások 5 évre szóltak.⁵⁰

1986-ban a képviselő-testület újjáalakult. Az egyházközségek Általános Szervezeti Szabályai 15.§-ának 1. és 2. pontja szerint az új egyházközségi képviselő-testület névsorát a régi egyházközségi tanács a plébánossal és a képviselő-testülettel állította össze: Péteri József, Dusnoki László, Gál József, Szauder János, Markó János, Tamás László, Kapitány János, Barna Mihály, özv. Molnár Lajosné, özv. Romsics Antalné, Berta Somogyi Jánosné, Romsics Károlyné, özv. Sambart Mihályné. Az új tagok névsorát 1986. január 5-én vasárnap a délelőtti szentmise végén a plébános ismertette a hívek közösségének. A tagnévsort a templom hirdető tábláján 15 napig közszemlére tették ki. Ha névsor ellen a hívők nem emeltek kifogást, akkor az egyházközségi elnök az előírt két hét letelte után kérte az Érseki Hatóságot a képviselő-testület megerősítésében.⁵¹ Az új testület 1986. február 2-án megtartotta alakuló gyűlését. A képviselői eskü letétele után a tisztségviselői állások, a vezetőség megválasztására került sor: elnök Péteri József, jegyző Dusnoki László, gondnok Gál József, pénztáros Szauder János lett.⁵²

1997-ben szervezetiileg teljesen átalakították a testületet. A régi bizottságok új névvel felruházva folytatták munkájukat. Így jött létre a gazdasági bizottság, a liturgikus bizottság és kateketikai (hitoktatási) bizottság. A képviselő-testület megújításának menete: a választások előtt a templomban urnát helyeztek el a hívek számára, akik javaslataikat abba helyezhették. (Itt említem meg, hogy nem szavaznak, csak javasolnak!) Általában a régi, ismert képviselőket javasolják, de az idősebb életkort figyelembe véve újak is jelölésre kerülnek. Ezt követően a szavazatokat összeszámolják, összesítik, majd megalakulhat a testület. A megalakulás után történik a tisztújítás titkos szavazás útján. A következő tisztségek várnak betöltésre: világi elnök, gondnok, jegyző, gazdasági bizottság, liturgikus bizottság és kateketikai bizottság. **A gazdasági bizottság** feladata az egyházközség anyagi ügyeinek intézése, könyvelés, tanácsadás a nagy beruházások esetén is. Arra jogosult, hogy a pénztárkönyvet átnézz, a perselypénzt összeszámolja. **A liturgikus bizottság** fő feladata, hogy a szentmiséken és a „nagy” ünnepeken a papságot segítse (pl. körmenet). Besegítenek a templom rendezésében, szépítésében. **A kateketikai bizottság**, melynek biztos tagjai a hitoktató és az ifjúsági referens. Az ifjúsági referens az ifjúsági érdekeit s fejlődését szem előtt tartó és felszólaló személy. A bizottság fő feladata a gyerekekkel, fiatalokkal való foglalkozás. A gondnok ma már a gazdasági bizottság elnöke. Feladata a zárszámadási költségvetések aláírása. A választások eredményét az Érseki Hatósággal tudatni kell s a mandátumok 5 évre szólnak.

A képviselő-testületi taggá válás kikötései: 1. Testületi tag nem lehet az, aki elvált, s újrահázasodott, illetve botrányos előélettel rendelkezik. 2. A másik az életkor megkövetése: a 75 év felettiek csak tiszteletbeli tagok lehetnek. A gyűléseket az egyházi és a világ elnök hívja össze. Az egyházi elnök csak

javaslatot tehet, s nem utasíthat. Mindenben a képviselő-testület hozza meg a döntést. Az Érseki Hatóságnál mindenről be kell számolni. 2002-ben megtörtént a testület megújítása. A képviselők mandátuma 5 évre szól. Létszáma 9 főből áll: 2 negyvenszállási és 7 kalocsa-szőlőhegyi képviselő. Egyes képviselők tagjai a plébánián működő felnőtt csoportnak is. Az egyházközség egy évben két gyűlést tart. A Szent Imre egyházközség képviselő-testülete és a Szent Péter egyházközség képviselő-testülete közös rendezvények (espereskerületi gyűlés, ünnepek) alkalmával szokott összeülni évente 1-2 alkalommal. 2007: napjainkban a képviselő-testület választása, hatásköre hasonló keretek között mozog, mint régen.⁵³ Gyűléseit 1947 és 1979 között a lelkészi hivatalban, 1980 januárjától 1996-ig a Szent Péter templom emeleti hittantermében, majd 1997-től a Szent Péter plébánia irodájában tartotta, s tartja ma is gyűléseit az egyházközségi képviselő-testület.

III/2.4.2. A testület tevékenysége

1947. augusztus 10-én megalakult a Szőlőhegyi Lelkészség első önálló képviselő-testülete, s a vele együtt járó tisztségek betöltésre kerültek. 1946-ban az egyházközség 30 kat. hold földet igényelt az a helybéli Földosztó Bizottságtól. Az Országos Földbirtokrendező Tanács hozzájárult, hogy a lelkészség számára plébánosi-, kántori- és harangozói javadalom címén 30 kat. holdig terjedő földet juttassanak a kalocsai tartalék-birtokból. A jóváhagyott ingatlanok kiadása 1948-ig nem történt meg.⁵⁴ A képviselő-testület többszöri kérésére az Érseki Hatóság 2122/1949. számú rendelete a Szent Imre egyházközség plébánosi javadalom megosztását írta elő. A szőlőhegyi plébános javadalmára 30 kat. holdat, a Szent Imre kántori és harangozói javadalom céljára pedig 6, illetve 4 kat. holdat hasít ki. A javadalom megosztá-

sát az Érseki Hatóság azért rendelte el, mert a földreform során az érintettek javadalmi földjét elvették.⁵⁵ 1949-re a lelkészség anyagi helyzete megromlott s eladósodott. 1949-ben a bevételi kiesések miatt az egyházi adót 4 forintról 6 forintra emelték.⁵⁶ Tamás János egyházközségi gondnok elfoglaltsága miatt lemondott pénzbeszedői tisztségéről.⁵⁷

1951. január 1-jétől a Központi Egyháztanács adóügyi nehézségei miatt a három egyházközségnek önállóan kell megoldania saját pénzkezelését. A Szent Péter lelkészség talpra állítása, anyagi helyzetének javítása és stabilitása végett a belvárosi egyházközség 3000 Ft segélyt folyósít.⁵⁸ A lelkészség az év vége felé olyan kilátástalan helyzetbe került, hogy az Érseki Hatóság elrendelte a szőlőskbéli területek visszacsatolását a belvárosi plébánia területéhez. A hívek lelki gondozását továbbra is Czár Menyhért végezte.⁵⁹ 1951-ben a képviselő-testület az Érseki Hatóság 3533/51. sz. leiratának megfelelően felajánlotta a 30 kat. hold javadalmi földet és a negyveni kápolna nevében álló 1104 négyszögöl Kővágó-hagyatékot.⁶⁰ A telekkönyvi hivatal az egyházközség nevére írta át a lelkészlak telket (816 négyszögöl), mint lelkészi javadalmat, mert telekkönyviileg a Szent Imréhez tartozott. A negyveni kápolna föld ismét visszajegyezettett a kápolna alapjaira. A világi elnök javaslatára az egyházközségi adófizetés alsó korhatárát 18. életévben állapította meg a testület.⁶¹ 1954-től a belvárosi egyházközség a szerződésben biztosított segélyt teljesen beszüntette, így az egyházközség teljesen magára maradt.⁶² Az egyházközségben egyre kevesebben fizették az egyházi adót, ezért a lelkészség kérte az Érseki Hatóságot, hogy központi tartozásait töröljék, mert képtelen azt teljesíteni.⁶³ 1958-tól a harangozói díjat az egyházközségnek kell fedeznie.⁶⁴ 1959. január 1-jétől a lelkészség szükségleteinek fedezése végett az Érseki Hatóság 405/959. számú rendeletével visszaállította (8042/950 sz.) a belvárosi egy-

házközség 3000 forintos segélyezését.⁶⁵ A képviselő-testület az egyházközségi adót személyenként 20 forint, páronként 40 forintra emelte.⁶⁶ 1966-ban az építendő templom ügyeinek intézésére templomépítési bizottságot választottak, melynek tagjai lettek: Greksa Károly világi elnök, ny. kőműves, Pirisi Károly kőműves mester, Felgyői Sándor gondnok, Péteri József pénztáros, Markó János és Pirisi Károly pénztári ellenőrök.⁶⁷

1970-ben az egyházközség ügyeinek megkönnyítésére felvetődött annak a gondolata, hogy a negyveniek részére létesüljön gondnokság, ami felérne egy „nem független” egyházközségi képviselő-testülettel.⁶⁸ 1971-ben az elhalálozott Greksa Károly világi elnök helyére Péteri Józsefet, a megüresedett pénztárosi tisztségre Vida Pált választották. Földesy Antal ny. keceli apát-plébános 2150 forintos hagyatékát az épülő templomra hagyta.⁶⁹ 1974-ben Vida Pált, Balaton Ferenc váltotta a pénztárosi beosztásban.⁷⁰ 1975-ben a képviselő-testületnek sikerült eladnia a „város réten” elterülő, negyvenszállási templomalap szántót (1138 négyszögöl) ölenként 1 forintért, ami 1138 forint bevételt jelentett az egyházközségi pénztárnak.⁷¹ A lelkészség tulajdonát képező úgynevezett óvoda melletti telek fenntartása és gondozása gondot okozott, ezért eladásra került, amelyet a Városi Tanács 1976-ban 77.837 forintért megvásárolta.⁷² Az Érseki Hatóság Fényi János plébános halála után 1978-ban a plébánia vezetésével Kövesi István rémi plébánost bízta meg.⁷³ A képviselő-testület a plébánia kert-telek felét házhelyül (beépítés céljára) szeretné eladni, hogy az adott terület ne álljon kihasználatlanul. A telekrészt (326 négyszögöl) sikerült eladni Várszegi Józsefnek, aki négyszögölenként 500 forintot fizetett.⁷⁴ 1986-ban az Érseki Hatóság 577/1985. számú rendelete értelmében az egyházközségi képviselő-testület újjáalakítása és tisztikarának megválasztása megtörtént. Képviselők lettek: Péteri József,

Dusnoki László, Gál József, Szauder János, Markó János, Tamás László, Kapitány János, Barna Mihály, özv. Molnár Lajosné, özv. Romsics Antalné, Berta Somogyi Jánosné, Romsics Károlyné, özv. Sambert Mihályné. Az alakuló gyűlés után elnöknek Petri Józsefet, jegyzőnek Dusnoki Lászlót, gondnoknak Gál Józsefet, pénztárosnak Szauder Jánost választották.⁷⁵

1987-ben elhunyt Petri József egyházközségi elnök. Helyére Gál József gondnokot, gondnoknak Szauder János pénztárost, pénztárosnak Tamás Lászlót választották meg 1988-ban.⁷⁶ Dankó László érsek Kövesi István érseki tanácsos plébánost kinevezte a Cigányok Lelkigondozó Bizottságának tagjává.⁷⁷ 1992-ben a Főegyházmegyei Hivatalos Közlemények 958/1991. számú leirata értelmében a képviselő-testület a 75. életévüket betöltött képviselők helyét fiatal jelöltekkel tölti be: Kővágó Tamás, ifj. Szabadi János, Kovács Imre, Kőhegyi Tibor és M. Bernadett hitoktató személyében.⁷⁸ Kövesi István plébános kérésére (rossz látása miatt) a negyvenszállási kápolnában 1992 őszétől a Szent Imre plébánia fiatal káplánja Polyák Imre végzi a szentmiséket.⁷⁹ Kövesi István kanonok plébánost megromlott egészségügyi állapota miatt 1995-ben Velencei Tamás Kalocsa - belvárosi kisegítő lelkész váltotta.⁸⁰ Az egyházközségi adót páronként 800 forintban, magánosoknak 400 forintban állapították meg.⁸¹ Velencei Tamás a körzeti Szinódusi Bizottság felszólítására 1996-ban felújította képviselő-testületét: Sztankó Károly világi elnök, Vörös Attila gondnok, Bánfalvi Tímea jegyző, Kovács Gáborné, Lakatos Zoltán, Vén Ignác, Sil Ferenc, Bánfalvi Péterné, Kovács Imre, Kővágó Tamás, Szabadi János, Kőhegyi Tibor.⁸² 1996-ban a szegények segélyezésére megalakult a plébánián, az egyházközség karitász csoportja: Vörös Attila, Lakatos Zoltán és Kővágó Tamás vezetésével.⁸³ 1997-ben Sztankó Károly világi elnök és Bánfalvi

Tímea jegyző lemondtak tisztségükről, mert úgy érezték, hogy a tisztségre alkalmasabb személyek kellenek.⁸⁴ 1998 elején ezért részleges tisztikari választásokat tartottak: világi elnök Vörös Attila, gondnok Hodován István, jegyző Farkas Hajnalka lett.⁸⁵ Ebben az évben a Szent Péter Plébánia bérbe adta a plébániához tartozó, üresen álló konyhakertet Hellenpack Margitnak. A megállapodás értelmében a föld-bérlet fejében a termés felét a plébániának adja, a kertet tisztán és rendben tartja.⁸⁶ 1998-ban Velencei Tamást, Finta József plébános váltotta a Szent Imre Plébánia plébániai kormányzóságában. 1999-től a Szent Imre Plébánia és a Szent Péter Plébánia kormányzása Finta József plébános kezében összpontosult.

III/3. Kulturális rendezvények, zárandoklatok, kirándulások

Ezen eseményeket a Szent Imre Plébániával együtt szervezték. Február hónap valamelyik szombatján farsangi bál a Karitász- és az ifjúsági csoport szervezésében, majd a nagybőjti időszak egyik hétvégéjén nagybőjti lelkigyakorlat. A nagybőjt egyik szombatján ifjúsági lelkinap. 2000 óta, minden nagyheti szertartás ideje alatt egyszer, az eperöldi és szőlőhegyi templom között gyertyás felvonulást tartanak. Pünkösöd hétfőn egyházközségi lelkinap és majális. Helye a meszesi Érseki Üdülő (a Duna mellett). A találkozón délelőtt előadásokat, csoportbeszélgetéseket, közös ebédet, a délután folyamán kötetlen programokat (pl. játék, éneklés) tartanak a résztvevőknek. Június végén kerül sor az alsós és felsős hittanosok táboroztatására. Az alsósok táboroztatásának helyszíne a meszesi Érseki Üdülő, időtartama 3-4 nap. A kicsik üdültetése után kerül sora a nagyok kirándultatására. A felsős hittanosokat az ország különböző részeire (pl. Mánfa, Kosd, Veszprém, stb.) viszik táborozni. Július hónapban az ifjúsági csoportok

kirándulása zajlik. A kirándulások célpontját üresen álló, de jó állapotban lévő plébániák (pl. Perenyében) adják. Augusztus hónap teljes első hetében a fiatalok számára Bugacon lelkigyakorlatot tartanak. Október hónap valamelyik szombatján szüreti bált rendeznek az ifjúságnak. November 5. A Szent Imre naphoz legközelebb eső hétvégén búcsúi rendezvényeket tartanak a plébánián: péntek este szentmisét tartanak a betegeknek, szentiségek kiszolgáltatása, majd vendégül látják őket a plébánián. Szombat este a házások ünnepe, s itt megáldják 25 és 50 éves házasokat a szombat esti szentmisében. Vasárnap ünnepi búcsúi szentmise, amelyet az érsek úr vagy a segédpüspök celebrál. A sorozatot ünnepi ebéd vagy vacsora zárja a képviselő-testület tagjaival és vendégeivel. A decemberben Karácsonnyal összefüggő rendezvények töltik ki: Betlehemezés, hittanosok pásztorjátéka a Bem utcai Szociális Otthonban, majd lakóinak megajándékozása a Karitasz-csoport segítségével, illetve december hónap utolsó iskolai napján az iskolások számára a templomban, s végül december 24-én délután az egyházközség számára.

Évente két helyre szerveznek zárandoklatot. Az egyik állandó cél Andocs, ahova minden szeptember hónap egyik szombatján lelkes hívők tömege indul kegyeletét leróni. A második zárandoklat célja minden évben változik (pl. Máriacell, Máriakéménd, stb.).⁸⁷

IV. Utószó

A vallás végig kísérte, és meghatározta az emberiség életét, kapocs isten és ember között. A kettejük közötti közvetítő szerepet, az „egyház” tölti be. A XXI. századra egyedül az egyháznak (vallásnak) sikerült hatalmas tömegeket összefogni, a láthatatlan erőit képviselő hit által. A hit, a remény, a vágy és a bizakodás adott erőt az emberiségnek, hogy a történelem nagy akadályait (háború,

éhínség, betegség, ... stb.) le tudja küzdeni.

Mindezekre élő példa, az én városom, Kalocsa, benne a Szent Imre és a Szent Péter plébánia. Várady Lipót és Zichy Gyula érsek az első világháború és a nehéz gazdasági helyzet ellenére „megépítették” a város számára a templomot és a plébániát, hogy ezzel még jobban szolgálják a lelkek építkezését. Várady érsek az 1919 júniusában Kalocsán tomboló, a Szamuely Tibor vezette vörös terror idején személyével erőt és kitartást adott Kalocsa lakosságának. A külvárosi részek lélekszámának növekedése sürgette, az ott élők folyamatos lelki gondozását. A problémát Zichy Gyula érsek a Szőlőhegyi Lelkészség megalapításával orvosolta. Így a plébánia-templomoktól távol lakó hívek hitéletének irányítását helyben oldották meg.

A második világháború vége felé, az oroszok közeledtére a Szálasi-kormány kiűriteni parancsolta a várost, de a nyilas vezetőkön kívül senki sem menekült el. Ez köszönhető volt Grósz József kalocsai érsek helyben maradásának. A szőlőhegyi plébánia 1950-re súlyos anyagi helyzetbe került, s csődbe jutott. Grósz József érsek közbenjárására, a Belvárosi és a Szent Imre plébánia anyagi hozzájárulásával sikerült megmenteni. A fejlődés és megerősödés olyan mértékűvé vált, hogy az államosított iskolakápolna helyett, az egyházközség önálló, saját kézben lévő templomot épített magának 1966 és 1968 között. A nagy tervet Várkonyi Imre káptalani helynök és dr. Hamvas András érsek közbenjárásával sikerült megvalósítani.

A nehéz megpróbáltatások ellenére az egyházközség töretlenül és szilárdan áll alapjain. Túlélte a súlyos anyagi helyzettel járó csődöt, az egyház ellen indított lejárató állami kampányt, az egyesületek beszüntetését. A hívek lelkesedését sem sikerült megtörni a teljes iskola-kápolnából való kiszorítással. Az emberek szívében lakó remény és akarat úrrá tudott lenni a félelmen, s megmutatta, milyen hatalmas, összekovácsolt erőt képvisel a hit.

A hitoktatás ereje, ebben az időben mutatta meg igazán, hogy mit is tanított és kért Jézus tanítványaitól, apostolaitól és az őt követőktől. 1971-ben az iskolai hitoktatás ideiglenes szünetelése alatt, a szigorú intézkedések ellenére a templomban folyt az oktatás.

Az emberiség elkövetkezendő nemzedékének tanulnia kell elődeinek nagy hibáiból. Ne vessünk meg senkit azért, mert vallásos, és azért sem, ha esetleg nem hisz az ilyen dolgokban. Azt tanácsolom, hogy szeressük egymást, éljünk békében és tartsunk össze. Hiszen a hit, a remény és a szeretet erejével együttesen győzedelmeskedni tudunk a rossz felett.

VI. IRODALOMJEGYZÉK

Kéziratos

- A kalocsai Szent Imre plébániai egyházközség gyűléseinek jegyzőkönyve 1944. szeptember 24-től 1993. január 31-ig.
- A kalocsai Szent Péter kápolna építési pénztár naplója 1966–1974
- A kalocsai Szent Péter plébánia Historia Domusa 1947–1962 (a Szent Péter plébánia irattára).
- A kalocsai Szent Péter templomépítési munkanaplója. I–II. 1966–1968.
- A kalocsai szőlőhegyi kápolna, templom hirdető könyvei: 1955–1963, 1962–1984, 1978–1980, 1994–1996 között.
- A kalocsai szőlőhegyi plébánia anyakönyvei (kereszteltek: 1939–1959, 1960–1974; egybe-keltek: 1939–1963, 1964–201; meghaltak: 1939–1961; 1962–1978 között)
- A Kalocsa-külvárosi római katolikus hitközség gyűléseinek jegyzőkönyve 1922. február 26-tól 1944. május 4-ig.
- A Szent Imre plébánia hivatalos és magán levelei, szerződésai, költségvetései 1922–1937.
- A Szent Imre templom hirdetési könyvei 1947–1948, 1948–1950, 1950–1958, 1958–1964, 1964–1970, 1970–1974, 1975–1979, 1980–1985, 1985–1988, 1988–1992, 1993–1994.
- A Szent Péter plébánia hivatalos és magánlevelei (1938–1998).
- A Szőlőhegyi Lelkészség iktató könyvei: 1939–1948; 1948–1958, 1958–1975 között.
- ANTAL GÉZA: A Kalocsai Szent Imre plébánia Historia Domusa 1969–1988.
- Jegyzőkönyv, a Kalocsa-szőlőhegyi római katolikus egyházközség gyűléseiről 1947–1962. (lelőhelye a Szent Péter plébánia irattára).
- Kalocsai érseki tanítóképző intézet Kapisztrán Szt. János Mária Kongregációjának jegyzőkönyvei.
- Negyvenszállási Katolikus Gazdakör alapszabályai 1936.
- Szent Péter plébánia főnaplója 1938–1959.

Nyomtatott

- A Kalocsa szőlőhegyi egyházközség képviselő-testületének jegyzőkönyvei 1947–1999.
- A Kalocsai Érseki Hatóság körlevelei 1921–1998. Kalocsa, Árpád ny.
- A kalocsai Leányifjúsági Mária Kongregáció értesítője. 1906–1907.
- A Kalocsa-külvárosi Női Mária Kongregáció jegyzőkönyve 1935–1938.
- A Kalocsa - Szőlőhegyi templompénztár zárszámadása 1957–1993.
- A Szent Péter egyházközség zárszámadási és költségvetési iratai 1949–1998.
- ASBÓTH MIKLÓS: *Kalocsa történeti kronológiája*. Kézirat. Kalocsa, 1974
- ASBÓTH MIKLÓS: *Kalocsa történeti topográfiaja*. Adattár. 2005.
- ASBÓTH MIKLÓS – ROMSICS IMRE: *Kalocsa múltja és jelene*. Segédkönyv Kalocsa helyismeretének tanításához az általános és középiskolákban. Kalocsa, 1998, Kalocsa Város Önkormányzata.
- BALOGH MARGIT – GERGELY JENŐ: *Egyházak az újkori Magyarországon 1790–1992*. Kronológia. Budapest, 1993, Historia – MTA Történettudományi intézet.
- CSEPELA JÁNOSNÉ et. al.: *A történelem tanítás gyakorlata*. Budapest, 2003, Nemzeti Tankönyvkiadó.
- CSÓTI SÁNDOR: *A kalocsai eperföldi templom és plébánia története*. Szakdolgozat. 2004.
- MÉSZÁROS ISTVÁN: *A magyar neveléstörténet forrása. I VI.: A magyar iskolatípusok 996–1990*. Budapest, 1995, Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum.
- FARKAS LÁSZLÓ–FEJES LÁSZLÓ: *A kalocsai Szent Imre Plébánia Historia Domusa*. Kalocsa, 1994–1999.
- Iskolai hitoktatásra vonatkozó beszámolók, értesítések, 1948–1982.

- Katona István *Társaság tanulmányai Kalocsáról*. Kézirat. Szerk.: Czajtányi István. Kalocsa, 1971.
- KATONA ISTVÁN: *A kalocsai érseki egyházmegye története*. Latin eredetiből ford.: Takács József. Kézirat. Kalocsa, 1967.
- KISHÁZI MIHÁLY: *A Szívgyárdavezetés segédkönyve*. Esztergom, 1943.
- KOSZTA LÁSZLÓ: *Kalocsa történetéből*. Kalocsa, 2000.
- KUCZY KÁROLY: *A Kalocsa környéki földrajzi nevek vizsgálata*. Kalocsa, 1980, Kalocsa Város Tanács.
- P. MÜLLER LAJOS S.J.: *A Jézus Szíve-tisztelet története*. Budapest, 1944, Korda R.T.
- SOÓS PÉTER: *Honunk a hazában*. III. Budapest, 1989.
- SZÁNTÓ IMRE: *A helytörténeti kutatások elméleti és módszertani kérdései*. Budapest, 1997, Nemzeti Tankönyvkiadó.
- WINKLER PÁL: *A kalocsai érseki főszékesegyház 1010-től napjainkig*. Árpád könyvek 31–39. Kalocsa, 1929, Árpád ny.
- WINKLER PÁL: *A kalocsai és bácsi érsekség*. Történeti összefoglalás. Árpád könyvek 4–5. Kalocsa, 1926, Árpád ny.
- WINKLER PÁL: *A papnevelés története a kalocsai egyházmegyében*. Árpád könyvek 47. Kalocsa, 1934, Árpád ny.
- WINKLER PÁL: *Kalocsa története különös tekintettel politikai és szellemi kultúrájának fejlődésére*. Árpád könyvek 11–12. Kalocsa, 1927, Árpád ny.
- ZSÍROS FERENC S. J.: *A Jézus Szíve Szövetség kézikönyve*. Budapest, 1927.
- A dolgozatban használt Főegyházmegyei Levéltár iratanyag jegyzékének (fond- és állagjegyzék) rövidítései:**
- KFL. = Kalocsai Főegyházmegyei Levéltár
- KFL. I. = Kalocsai Érseki Levéltár
- KFL. I. I. = Kalocsai Érseki Hivatal
- KFL. I. I. b. = Plébániai iratok
- JEGYZETEK**
- ¹ Kalocsa Szent Péter Plébánia historia domusa. I.
- ² ASBÓTH MIKLÓS–ROMSICS IMRE: *Kalocsa múltja és jelene*. 121.
- ³ Kalocsa Szent Péter Plébánia historia domusa. I.
- ⁴ Sz. P. P. I.: 848/1946.
- ⁵ Sz. P. P. I.: 3272. iks. Sz. /1946.
- ⁶ Szt. P. P. I.: Kalocsa-Szőlőhegyi Állami Koedukált Fiókiskola évváró jelentése a vallásoktatásról 1948/49-es tanévről 1949. június 11.
- ⁷ BALOGH MARGIT–GERGELY JENŐ: *Egyházak az újkori Magyarországon*. 287.
- ⁸ U.o.: 293.
- ⁹ U.o.: 294.
- ¹⁰ U.o.: 295.
- ¹¹ Szt. P. P. I.: Óraadó hitoktatói lap (Czár Menyhért) 1950. december 1.
- ¹² BALOGH MARGIT–GERGELY JENŐ: *Egyházak az újkori Magyarországon*. 295.
- ¹³ Szt. P.P.P.I.: Hirdeteskönyv 1956. június 17.
- ¹⁴ Szt. P. P. P. I.: 73/1955. Iskolai hitoktatásról jelentés az Érseki Hatóságnak.
- ¹⁵ Szt. P. P. P. I.: Érseki Körlevelek 1957. Kalocsa, 1957. 17–20.
- ¹⁶ Szt. P. P. P. I.: 66/1965.
- ¹⁷ Szt. P.P.P.I.: Évvégibeszámoló 1966. június 18.
- ¹⁸ Szt. P. P. P. I.: 47/1970. Évváró jelentés a vallásoktatásról az 1969/70. iskolai évről 1970. július.
- ¹⁹ Szt. P. P. P. I.: 88/1970.
- ² Szt. P. P. P. I.: Hirdetések (kéziratban) 1978. október 7.
- ²¹ Szt. P. P. P. I.: Hirdetések (kéziratban) 1979. szeptember 9.
- ²² Szt. P. P. P. I.: Hirdetések (kéziratban) 1980. október 12.
- ²³ Szt. P. P. P. I.: Hirdetések (kéziratban) 1981. május 5., 1981. augusztus 30., 1981. szeptember 28., 1982. szeptember 7., 19. és 24.
- ²⁴ Szt. P. P. P. I.: 36/1987.
- ²⁵ BALOGH MARGIT–GERGELY JENŐ: *Egyházak az újkori Magyarországon*. 386–387.
- ²⁶ Szt. P. P. P. I.: 1158/1989, 742/1992 és a 1072/1993.
- ²⁷ Szt. P. P. P. I.: Hitoktatási jelentés 1994. november 27.
- ²⁸ Dr. Finta József plébános elbeszélése alapján.
- ²⁹ Jegyzőkönyv a Kalocsa-szőlőhegyi rk. egyházközség gyűléseiről (Továbbiakban: Jegyzőkönyv) 1947. július 6.
- ³⁰ Szt. P.P. P. I.: 3662/1947.
- ³¹ Jegyzőkönyv 1947. augusztus 10.
- ³² Jegyzőkönyv 1947. július 6.
- ³³ Jegyzőkönyv 1949. december 11.
- ³⁴ Jegyzőkönyv 1947. augusztus 10. és 1947. szeptember 14.
- ³⁵ Jegyzőkönyv 1947. december 20.
- ³⁶ Jegyzőkönyv 1948. március 21.

- 37 Jegyzőkönyv 1948. szeptember 19.
 38 Jegyzőkönyv 1950. május 21.
 39 Jegyzőkönyv 1949. máj. 8. és 1950. máj. 21.
 40 Jegyzőkönyv 1950. május 21.
 41 Jegyzőkönyv 1956. január 8.
 42 Szt. P.P. P. I.: 114/1952.
 43 Szt. P.P. P. I.: 21/1953. A szőlőhegyi róm. kat. egyházközség zárszámadása 1952. évre
 44 Jegyzőkönyv 1955. január 9.
 45 Jegyzőkönyv 1956. jan. 8., 1958. márc. 30.
 46 Szt. P.P. P. I.: 514/1963. Jegyz. 1963. jan. 13.
 47 Szt. P.P. P. I.: 490/1948. Kalocsa-szőlőhegyi róm. kat. egyházközség költségvetése 1948. évre (Jóváhagyva 2257/1948. sz.)
 48 Szt. P.P. P. I.: 489/1964. Jegyz. 1964. jan. 26.
 49 Szt. P.P. P. I.: 536/1979. Jegyzőkönyv 1979. feb. 25. és 430/1980. Jegyzőkönyv 1980. feb. 3.
 50 CSÓTI SÁNDOR: *A kalocsai eperföldi templom és plébánia története*.
 51 Szt. P.P. P. I.: 4/1986.
 52 Szt. P.P. P. I.: 445/1986. Jegyz. 1986. feb. 2.
 53 Dr. Finta József plébános elbeszélése alapján.
 54 Jegyzőkönyv 1948.
 55 Szt. P.P. P. I.: 4433/49. Szerződés 1949. június 12., illetve Farkas László – Fejes László: *A kalocsai Szt. Imre Plébánia Historia Domusa* (12.o.); 2122/1949., 6687/47. sz.
 56 Jegyzőkönyv 1949. január 30.
 57 Jegyzőkönyv 1949. május 8.
 58 Szt. P.P. P. I.: 8042/1950.
 59 Szt. P.P. P. I.: 3625/51. sz.
 60 Jegyzőkönyv 1951. augusztus 19.
 61 Jegyzőkönyv 1953. december 13.
 62 Jegyzőkönyv 1954. december 12.
 63 Jegyzőkönyv 1955. január 9.
 64 Jegyzőkönyv 1958. október 12.
 65 Szt. P.P. P. I.: 405/59. sz. Jegyz. 1959. feb. 22.
 66 Szt. P.P. P. I.: 514/1963. Jegyz. 1963. jan. 13.
 67 Szt. P.P. P. I.: 706/1966. Jegyz. 1966. jan. 23.
 68 Szt. P.P. P. I.: 844/1970. Jegyz. 1970. jan. 25.
 69 Szt. P.P. P. I.: 1204/1971. Jegyzőkönyv 1971. január 31.
 70 Szt. P.P. P. I.: 1156/74. Jegyz. 1974. feb. 3.
 71 Szt. P.P. P. I.: 18/1975.
 72 Szt. P.P. P. I.: Jegyzőkönyv 1977. január 23.
 73 Szt. P.P. P. I.: 536/1979. Jegyzőkönyv 1979. február 25.
 74 Szt. P.P. P. I.: 352/1984. Jegyz. 1984. feb. 5.
 75 Szt. P.P. P. I.: 215/1985., 445/1986. Jegyzőkönyv 1986. február 2.
 76 Szt. P.P. P. I.: 399/88. Jegyz. 1988. feb. 21.
 77 Szt. P.P. P. I.: 1272/1989.
 78 Szt. P.P. P. I.: 534/92. Jegyz. 1992. feb. 16.
 79 Szt. P.P. P. I.: 33/1992.
 80 Szt. P.P. P. I.: 771/1995., 991/1995.
 81 Szt. P.P. P. I.: 1056/95. Jegyz. 1995. feb. 5.
 82 Szt. P.P. P. I.: 777/1996.
 83 Szt. P.P. P. I.: 8/1997. Jegyz. 1997. feb. 16.
 84 Szt. P.P. P. I.: 1279/1997. Jegyz. 1997. okt. 18.
 85 Szt. P.P. P. I.: 40/1998. Jegyz. 1998. jan. 30.
 86 Szt. P.P. P. I.: 14/1998., 238/98.
 87 Dr. Finta József plébános elbeszélése alapján.

H Á Z T Á J I

Eszményektől a kompetenciák felé (IV.) Ifjúsági konferencia Szegeden

2010. október 4-én az SZTE JGYPK Panoráma Termében ifjúsági tudományos konferenciát rendeztek. A kérdés tudós és gyakorlati szakemberei előadásaikban az *Ifjúság, ifjúságiügy – új kihívások Magyarországon és Európában* témakört járták körül. A kérdéskör jelentőségét mutatja, hogy szervező SETUP Alapítvány mellett értő támogatókat sikerült felsorakoztatni az ügy mellé: BBTE Max Weber Alapítvány (Kolozsvár), Európai

Ifjúsági Kutató-, Szervezetfejlesztő és Kommunikációs Központ (EIKKA), DKMT Eurorégió Ifjúsági Szövetsége, Mobilitás Dél-alföldi Regionális Szolgáltató Iroda, SZTE Alkalmazott Humántudományi Intézet, valamint a SZTE JGYPK Szakképzési, Továbbképzési és Távoktatási Központ.

A konferencia egész napos programja dr. Zakar Péter, a Csongrád Megyei Közgyűlés alelnökének megnyitóbeszédével kezdődött, majd délutánba nyúlóan folytak a színvonalas előadásokat. Az előadások sorát Woortsch Péter ifjúságpolitikai szakértő nyitotta meg, aki a magyar ifjúsági munka jelenlegi helye-